

**ΜΠΣ,
ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ Αν κ Να.
ΕΥΡΩΠΗ 2015-2016 (εαρινό εξάμηνο)**

**2. «Ανθρωπολογία του βαλκανικού και μεσογειακού χώρου:
σύγχρονες προσεγγίσεις του ‘πολιτικού’ και του ‘πολιτισμού’» (ΥΕ)**

Διδάσκουσα: Καθ. Φ. Τσιμπιρίδου

Επικουρικό έργο παρέχεται από τον Δρ. Μ. Μπαρτσίδα και μεταΔρ. Π. Κουργιώτη.

Μέσα από εθνογραφικές μελέτες και με τα εργαλεία της πολιτισμικής κριτικής και μετα-αποικιακής θεωρίας, το μάθημα εστιάζει σε δύο γειτονικές γεωγραφικά περιοχές (Βαλκάνια- Αν.Μεσόγειος). Εξετάζουμε πολιτικές εξουσίας και διαχρονικές πρακτικές κοινωνικότητας στις γειτονίες του Αιγαίου και τις παρυφές του, έτσι όπως εμπνέουν και κατασκευάζουν υποκείμενα και πολιτειότητες. Στόχος η κατανόηση του ‘πολιτικού γίνεσθαι’ στη σύζευξη τοπικού/παγκόσμιου, πέρα από τις στερεότυπες κυρίαρχες παραδοχές της κουλτούρας, του βαλκανισμού και του οριενταλισμού.

Στη σύζευξη πολιτικού, θρησκευτικού, οικονομικού, και συμβολικού επιπέδων, εξετάζεται το πώς αποκρυσταλλώνονται ηθικές αξίες και πολιτισμικές παραδόσεις, μέσα από εσωτερικές πρακτικές αλλά και εξωτερικές διακρίσεις, όπως ‘τιμή/ντροπή’, ‘Δύση/Ισλαμ’, ‘Ανατολικοορθόδοξη παράδοση’, ‘Δυτικά Βαλκάνια’, ‘κομμουνιστικό παρελθόν’, κ.ά.

Αναζητούμε τη δυναμική και τη σημασία των θρησκευτικών παραδόσεων στη διαμόρφωση των νεωτερικών και μετανεωτερικών ταυτοτήτων μέσα στην κουλτούρα του έθνους/κράτους αλλά και σε διεθνικό πλαίσιο.

Πιο συγκεκριμένα το μάθημα προβαίνει στην ανάλυση των τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι δρουν, διαπραγματεύονται αλλά και βιώνουν τις σχέσεις εξουσίας, καθώς και παλιές και νέες ηγεμονίες. Εστιάζουμε στις τροπικότητες της ‘ομοιότητας’ και της ‘διαφοράς’, σε πρακτικές συλλογικού ανήκειν καθώς και σε άλλες αρνητικής αμοιβαιότητας και συγκρούσεων (κοινωνικός έλεγχος, ιεραρχία, θρησκευτική τάξη), όπως και σε εθνικές ιδεολογίες και τελετουργίες, τεχνολογίες της γραφειοκρατίας, εκπαίδευση, και κυβερνητικές διακρίσεις μεταξύ πλειονότητας και μειονοτήτων.

Η συνθήκη της παγκοσμιοποίησης σήμερα (διασπορά, μετανάστευση, νεοφιλελευθερισμός, μετααποικιακές και μετασοσιαλιστικές καταστάσεις, κοινωνικές εξεγέρσεις κ.α) δημιουργεί την νέα δυναμική πρόκληση για εργαλειακή και παραγωγική διαχείριση της ‘διαφοράς’, τόσο από την εξουσία, όσο από κόντρα-ηγεμονικές πρωτοβουλίες.

Προνομακό πεδίο παρατήρησης για όλα αυτά φαίνεται να αποτελούν οι έμφυλες σχέσεις και οι περιπτώσεις ετερότητας των γυναικών ως Άλλων προκειμένου να μελετηθούν:

-τα πολλαπλά πρόσωπα της εξουσίας (κράτος, υπερεθνικές ελίτ, βιοπολιτικές),

-οι παλιές και νεωτερικές μορφές ηγεμονίας (βλ. οικογενειακή ή κρατική πατριαρχία, πατρωνία, σεξισμός),

-οι βιωματικές εμπειρίες προσαρμογής, αντίστασης, υπονόμευσης, αναχωρητισμού κλπ, όσων τις υφίστανται (βλ. κοινωνικά κινήματα).

Η συζήτηση περί 'πολιτικού' και 'πολιτισμού' διευρύνεται μέσα από τον διάλογο της πολιτικής ανθρωπολογίας με την πολιτική φιλοσοφία και ιστορία πάνω σε ζητήματα 'υποκειμενικότητας', 'δημοκρατίας', 'αντίστασης', 'πολιτειότητας', 'επανάστασης' και 'κοσμοπολιτισμού/ κοσμοπολιτικής'.

Τα εβδομαδιαία μαθήματα χωρίζονται σε 12 ενότητες και περιλαμβάνουν δύορες διαλέξεις, πρακτικές ασκήσεις πάνω σε θεωρητικά ζητήματα ή μελέτες περιπτώσεων μέσα από παρουσιάσεις ή/και προβολή/συζήτηση πάνω σε οπτικό εθνογραφικό υλικό από το πεδίο (ντοκιμαντέρ, ταινίες μυθοπλασίας). Στη 13^η ενότητα οι φοιτητές παρουσιάζουν εργασία. Για κάθε ενότητα παρέχεται υποστηρικτικό υλικό (κείμενα εργασίας, βιβλιογραφία και οπτικό υλικό) ενώ παρέχεται και γενικότερη υποστηρικτική βιβλιογραφία για τις εργασίες.

Syllabus

1^η ΕΝΟΤΗΤΑ

'Πολιτισμός' 'Πολιτική' 'Κοσμοπολιτισμός' και 'μικροφυσική της εξουσίας'. Μια αναζήτηση ομοιοτήτων, διαφορών και ηγεμονιών στα Βαλκάνια και την Αν Μεσόγειο, μεταξύ παγκόσμιου/τοπικού και πέρα από τη σύγκρουση. Εργαλεία και αναλυτικές κατηγορίες από τη σκοπιά της Πολιτικής Ανθρωπολογίας. Η έρευνα πεδίου, η διεπιστημονικότητα, η πολιτισμική κριτική.

2^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Ομοιότητες και συγκρούσεις

Η κοινωνική, χωρική και ηθική διάσταση του 'πολιτικού' και του 'πολιτισμού' στη μακρά διάρκεια. Κοινοτισμός και πατρωνία, τιμή και ντροπή, μπέσα και φιλότιμο, παράδοση και εκσυγχρονισμός: Από τα δίπολα στα σύνορα.

3^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Κοινές Θρησκευτικές τοπικές παραδόσεις

Η κουλτούρα και τα όρια της ανατολικοχριστιανικής θρησκείας: Μαγικο-θρησκευτικές παραδόσεις στα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο. Επιτελεστικότητα, πολιτική και ενσώματη εμπειρία στα σύνορα/όρια του εαυτού, του χώρου και του συλλογικού ανήκειν.

4^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Κοινές Θρησκευτικές τοπικές παραδόσεις

Η κουλτούρα και τα όρια του Ισλάμ στα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο: Μαγικο-θηρησκευτικές πρακτικές στα Βαλκάνια και την Αν. Μεσόγειο. Επιτελεστικότητα, πολιτική και ενσώματη εμπειρία στα σύνορα/όρια. Η συγκρότηση του εαυτού και του συλλογικού ανήκειν ανάμεσα στο ορθόδοξο, το λαϊκό Ισλάμ και τους χριστιανούς και μειονοτικούς μουσουλμάνους.

5^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Εμφυλές συνέχειες

Πατριαρχία και αρσενική προτεραιότητα: Οικογένεια, Φύλα και Πατριαρχία στα Βαλκάνια και την Μεσόγειο: Ανάμεσα στην προτεραιότητα του αρσενικού και τις κρατικές πατριαρχίες.

6^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Δυτικές κανονικότητες και οριενταλισμός

Συνδιδασκαλία με τον Δρ. Μ. Μπαρτσίδα

Η φιλοσοφική παράδοση του Δυτικο-ευρωπαϊκού Πολιτισμού (Ντεκαρτ, Λοκ, Καντ, Φουκώ): Διαφωτισμός, Ατομικότητα, Υποκειμενικότητα και Εκκοσμίκευση.

7^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Εθνικές πολιτειότητες

Ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο, την πυκνή περιγραφή και τη μακρά διάρκεια: Δυτικο-Ευρωπαϊκή ηγεμονία και κρυπτοαποικιοκρατία: το παράδειγμα της ελληνικότητας και της ισραηλινής πολιτειότητας

8^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η αναπαραγωγή της διάκρισης Ανατολή/Δύση

Συνδιδασκαλία με τον μεταΔρ. Π. Κουργιώτη

Η κουλτούρα του κράτους σε μετααποικιακά περιβάλλοντα. Αίγυπτος και Συρία: Έθνος/Κράτος, πολιτειότητα ισλαμικές και τοπικές παραδόσεις (φαραωνική καταγωγή, ανδαλουσιανή ανοχή, σουφισμός, μπααθισμός, Αδελφοί Μουσουλμάνοι και Σαλαφιστές

9^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η εργαλειοποίηση της κουλτούρας

Η εργαλειοποίηση της κουλτούρας: Μειονότητες, Μετανάστες, Πρόσφυγες στην μεταψυχροπολεμική ΝΑ Ευρώπη. Η εργαλειοποίηση της εθνικής κουλτούρας. Από τα εθνικά Μουσεία και τις σχολικές παραστάσεις στην πολυπολιτισμικότητα. Οι πολιτικές του πολιτισμού, τα παιχνίδια της μνήμης και της λήθης στο δημόσιο χώρο.

10^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Νεοφιλελεύθερες τεχνολογίες πολιτειότητας

Συνδιδασκαλία με τον Δρ. Μ. Μπαρτσίδα και τον μεταΔρ. Π. Κουργιώτη

Ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο, την πυκνή περιγραφή και τη συγκριτική προσέγγιση: Η κουλτούρα του κράτους στα μετασοσιαλιστικά Βαλκάνια: η διαρκής μετάβαση στη δημοκρατία και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, η εργασιακή επισφάλεια και η νέα πολιτειότητα των ΜΚΟ (Αλβανία, πρώην Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία και Ρουμανία). Η Ελλάδα της κρίσης και τα υπόχρεα υποκείμενα, η προσφυγιά και ο Ισλαμικός τρόμος ως αντεπανάσταση.

11^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η αμφιθυμία της διαμαρτυρίας σε παγκοσμιοποιημένα συμφραζόμενα

Συνδιδασκαλία με τον Δρ. Μ. Μπαρτσίδα

Διεπιστημονικές συναντήσεις και κατανόηση των πρακτικών πολιτειότητας και αντίστασης: Σπινόζα – διατομικότητα και κινήματα ‘Αξιοπρέπειας’ στην εποχή της Παγκοσμιοποίησης. Αραβική άνοιξη και κινήματα πλατειών στον Ευρωπαϊκό χώρο.

12^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Υπεράσπιση της Διαφοράς, της Τέχνης και της Καθημερινότητας

Ανθρωπολογία, Πολιτισμική κριτική και Κριτική κατανόηση: Τέχνη, κουλτούρα και κοσμοπολιτική μέσα από την καθημερινότητα και την κινηματική δράση στην πόλη. Το παράδειγμα της Ιστανμπούλ.

13^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Παρουσίαση εργασιών

ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Γκλέντχιλ, Τζ. (2013), *Οι μεταμφιέσεις της εξουσίας Ανθρωπολογικές οπτικές για την πολιτική*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2013.

- Cultural Anthropology Online*, “Cosmopolitanism: Conversation with Authors,” http://www.culanth.org/curated_collections/13-cosmopolitanism/discussions/8-cosmopolitanism-conversation-with-the-authors.
- Hall, S. Gieben, B. (επιμ.), «Η Δύση και οι Λοιποί: Λόγος και Εξουσία», στο *Η διαμόρφωση της νεωτερικότητας, Οικονομία, Κοινωνία, Πολιτική, Πολιτισμός*, Αθήνα (2003): Σαββάλας, σ. 403-480.
- Wright, S. «Η πολιτικοποίηση της Κουλτούρας» στο Χ. Δερμετζόπουλος, Μ. Σπυριδάκης (επιμ.) *Ανθρωπολογία, Κουλτούρα και Πολιτική*. Αθήνα Μεταίχμιο (2004), σ. 111-127
- Said, E. W. , «Σύγκρουση λόγω άγνοιας», στο Χ. Δερμετζόπουλος, Μ. Σπυριδάκης (επιμ.) *Ανθρωπολογία, Κουλτούρα και Πολιτική*. Αθήνα Μεταίχμιο (2004), σ. 129-138.
- Φουκώ, Μισέλ (1991). *Η μικροφυσική της εξουσίας/* μτφρ. Λίζα Τρουλινού, Αθήνα: Ύψιλον, <<Δύο δοκίμια για το υποκείμενο και την εξουσία, Ι Γιατί μελετάμε την εξουσία: το ζήτημα του υποκειμένου>>, 75-86.
- Βαρίκα, Ε. (2000) *Με διαφορετικό πρόσωπο. Φύλο, διαφορά και οικουμενικότητα*. [E. Varikas, *With different face. Gender, difference and universality*] Athens: Κατάρτι.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video
Ecumenopolis

2. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

- Campbell, J.K. (1965) *Honour, Family and Patronage: A Study of Institutions and Moral Values in a Greet Mountain Community*. Oxford: Oxford University.
- Green S. (2005) *Notes from the Balkans. Locating Marginality and Ambiguity on the Greek-Albanian Border* Princeton: Princeton University Press.
- Σειρινίδου, Β., (2012). «Πέρα από τη θάλασσα. Η Μεσόγειος ως διανοητική κατηγορία» *Διαχρονία* 3, σ. 17-27.
- Νιτσιάκος, Β. (2010) *Στο σύνορο: Μετανάστευση, σύνορα και ταυτότητες στην ελληνο-αλβανική μεθόριο*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Καρακασίδου, Α. (1990) *Μακεδονικές ιστορίες και πάθη 1870-1990*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Mustafa, M. & A. Young, (2008) Feud Narratives: Contemporary deployments of Kanun in Shala valley, Northern Albania. *Anthropological Notebook* 14(2): 87-107.
- Wikan, U. (1984) “Shame and Honor: A Contestable Pair.” *Man* 19:635–52.
- A. Tsantiropoulos (2008), Collective memory and blood feud. The case of mountainous Crete. *Crimes and Misdemeanours* 2/1
[http://www.pbs.plymouth.ac.uk/solon/journal/issue%202.1/Tsantiropoulos_Article_final\[1\]\[1\].pdf](http://www.pbs.plymouth.ac.uk/solon/journal/issue%202.1/Tsantiropoulos_Article_final[1][1].pdf)
- Van Boeschoten, R. (2001) “Peasants and “Tsorbatzides”. Interactions between Local Politics, Social stratification and the Nation-State in Greek Macedonia.” In F. Lindo, M. van Niekerk (eds) *Dedication and Detachment. Essays in Honour of Hans Vermeulen*. Amsterdam: Het Spinhuis.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Blood feuds in the Balkans, Αστραπόγιαννος, Μακρυκωσταίοι και Κοντοηγιώρηδες

3. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

- Albera, D. & Couroucli, M. (2012). *Sharing Secret Spaces in the Mediterranean. Christians, Muslims and Jews at Shrines and Sanctuaries*. Bloomington, Indianapolis: Indiana University Press.
- L. Danforth, (1995) *Τα αναστενάρια της αγίας Ελένης: Πυροβασία και θρησκευτική εμπειρία*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Μ. Τερζοπούλου (2003) «Με τα τύμπανα και τα όργια της μητέρας. Η γυναικεία λαϊκή λατρεία ως πολιτική μεταφορά σε ένα συγκρουσιακό περιβάλλον» στο συλλογικό, *Όταν οι γυναίκες έχουν διαφορές*. Αθήνα: Μέδουσα <http://epth.sfm.gr/articles/dao.pdf>

-Τ. Γέρος, «Θρησκευτικός κοινοτισμός και πολιτική κινητοποίηση. Οι χριστιανοί στο Λίβανο και τη Συρία», *Θρησκευσιολογία-Ιερά/Βέβηλα* τ.8/9 (υπό δημοσίευση)

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Αναστενάρια

4. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Doja, A. (2001). *The Politics of Religion in the Reconstruction of Identities: The Albanian Situation*, Tirana: AHS Press, 2001 [English-Albanian Bilingual Reprint]. (<http://archives-ouvertes.fr/halshs-00486061>).

F. Tsibiridou & G. Mavrommatis, "Challenging the Bektashi tradition in the Greek Thrace: Anthropological and historical encounters", στο Tsibiridou, F. & N. Palantzas (eds) (2013) *Myths of the Other in the Balkans. Representations, Social Practices, Performances*.

Thessaloniki: eBook ISBN: 978-960-8096-05-9 <http://afroditi.uom.gr/balkan/>

-Starrett, Gregory (1996) "The Political Economy of Religious Commodities in Cairo" *American Anthropologist* 97 (1): 51-68.

-Schielke, S. (2009) "Ambivalent Commitments: Troubles of Morality, Religiosity and Aspiration among Young Egyptians" *Journal of Religion in Africa* 39: 158-185.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Sufi in the Balkans

5. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Halpern, J. & K. Kaser, R. A. Wagner, (1996).. "Patriarchy in the Balkans: Temporal and Cross-Cultural Approaches." *The History of the Family* 1 (4) 425-442.

-Gudac-Dodic, V. (2010) "Under the aegis of the family: Women in Serbia", *The Journal of International Social Research*, vol. 3 (13): 110-119.

-Kogacioglu, D. "Η ιδιότητα του πολίτη εντός πλαισίου. Επανεξετάζοντας τις σχέσεις των γυναικών με το νόμο στην Τουρκία» Στο Θάλεια Δραγώνα & Φαρούκ Μπιρτέκ (επιμ.) *Ελλάδα και Τουρκία. Πολίτης και Έθνος-κράτος*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια 2006: 273-302.

-Weidman, A. J. (2003) "Beyond Honor and Shame: Performing Gender in the Mediterranean" *Anthropological Quarterly*, Volume 76, Number 3, Summer 2003, pp. 519-530

-Herzfeld, M. Παραστάσεις ανδρισμού στην ορεινή Κρήτη, στο

<http://blog.mantinades.gr/2015/09/12/parastasis-andrismou-stin-orini-kriti/>

-Young, A. (2000) *Women become men. Albanian sworn virgins*. Oxford: Berg pub.

Γιαννακόπουλος, Κ. (2005) «Πόλεμοι μεταξύ ανδρών. Ποδόσφαιρο, ανδρικές σεξουαλικότητες, εθνικισμοί», *Σύγχρονα Θέματα* 88: 58-67.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Το διαζύγιο της Βιβιαν αλΣαλεμ, Majority, Mustang

6. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Nietzsche (2004). *Πέρα από το Καλό και το Κακό/* μτφρ. Ζ. Σαρίκας. Σκόπελος: Νησίδες, &11,12,16,17,18,19/ σελ.22-29.

-Αλτουσέρ, Λουί (1978). *Θέσεις/* μτφρ. Ξενοφών Γιαταγάνας. Αθήνα: Θεμέλιο, <<Για την Ιδεολογία>>, 96-121.

-Μπαρτσίδης, Μιχάλης (2011). «Η άγρια ευρυθμία των κανόνων», *Θέσεις*, τεύχος 114, σσ. 141-151.

-Φουρτούνης, Γιώργος (2009), «Η απορία του υποκειμένου: Φουκώ, Αλτουσέρ, Μπάτλερ». *Σύγχρονα Θέματα*, τεύχος 106, σσ. 51- 58.

-Locke, John, <<Ταυτότητα και διαφορά>> στο Βασίλειος Κρουστάλλης(2010). *Το πρόβλημα του Οδυσσέα: Θεωρίες προσωπικής ταυτότητας*, (17ος-18ος αιώνας) Μτφρ.

Βασίλειος Κρουστάλλης - Βασιλική Κοκκινίδου. Κέρκυρα: Εκδόσεις Happy-Go-Lucky, 101-125. [το βιβλίο θα διανεμηθεί ολόκληρο σε pdf].

- Kant, Immanuel, *Κριτική του Καθαρού Λόγου*, Α΄ Μέρος (1977-79)/μτφρ. Αναστάσιος Γιανναράς. Αθήνα: Παπαζήση, <<Υπερβατική Αναλυτική- Περί της παραγωγής των καθαρών εννοιών του νου>>, Β130- 169 & Β΄ Μέρος (1999)/ μτφρ. Μιχαήλ Φ. Δημητρακόπουλος, <<Οι παραλογισμοί του Καθαρού Λόγου>>, Α342-347.
- Φουκώ, Μισέλ (1991). *Η μικροφυσική της εξουσίας*/ μτφρ. Λίζα Τρουλινού, Αθήνα: Ύψιλον, <<Δύο δοκίμια για το υποκείμενο και την εξουσία, I Γιατί μελετάμε την εξουσία: το ζήτημα του υποκειμένου>>, 75-86.
- Ντελέζ, Ζιλ (1995). *Εμπειρισμός και υποκειμενικότητα, Δοκίμιο για την ανθρώπινη φύση κατά τον Χιουμ*/μτφρ. Παναγιώτης Πούλος. Αθήνα: Ολκός, 25-31.
- Asad, T. (2003). *Formations of the Secular: Christianity, Islam, Modernity*. Stanford: Stanford University Press.
- Γέρος, Π. «Επανεξετάζοντας τις έννοιες του «Ισλάμ» και της «Ευρώπης»: Θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα» *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 127, Γ/ (2008)σ. 45-72
- Φ. Τσιμπιρίδου «Περί της πολιτικής και εργαλειακής χρήσης των συνόρων μεταξύ Ισλάμ και Δύσης, Θρησκείας και εκκοσμίκευσης», *ΤΟΠΙΚΑ, τομ. 13^{ος}, Σύνορα/Όρια* Λ. Βεντούρα, Δ. Καρύδας, Γ. Κουζέλης (επιμ.) (2015)
- “Moslem Womanhood: Living under male, state, religious and secular hegemonies” in E. Eynikel, A. Ziaka (eds) *Religion and Conflict. Essays on the origins of Religious Conflicts and Resolution Approaches*. London: Harptree Pub. (2011): 340-352.
- Φ. Τσιμπιρίδου, Δ. Σταματόπουλος (επιμ.) (2008) *Οριενταλισμός στα όρια. Από τα Οθωμανικά Βαλκάνια στη σύγχρονη Μέση Ανατολή*, Αθήνα: Κριτική, 377 σελ.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκουμαντέρ/video
Αννα Αρεντ (2012)

7. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

- Δραγώνα, Θ. Β. Ersanlı, Α. Φραγκουδάκη (2006), «Πώς οι έλληνες και τούρκοι μαθητές αντιλαμβάνονται την ιστορία, το έθνος και τη δημοκρατία». Στο Θάλεια Δραγώνα & Φαρούκ Μπιρτέκ (επιμ.) *Ελλάδα και Τουρκία. Πολίτης και Έθνος-κράτος*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια 2006: 303-350.
- Τσιμπιρίδου Φ. «Ανάμεσα στο «έθνος και το κράτος»: Η επαναδιαπραγμάτευση της ατελούς σχέσης πολίτη/κράτους στη Θράκη», στο Κ. Ροζάκου & Ε. Γκαρά (επιμ.) *Ελληνικά παράδοξα. Πατρωνία, Κοινωνία πολιτών, βία*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια (2013): 205-238.
- Lavie, S. (2014) *Wrapped in the Flag of Israel. Mizrahi single mothers and bureaucratic torture*. New York: Bergham <http://mondoweiss.net/2014/07/mizrahi-loyalty-smadar>
- Ροζάκου, Κ. & Ε. Γκαρά (επιμ.) *Ελληνικά παράδοξα. Πατρωνία, Κοινωνία πολιτών, βία*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια (2013): 205-238.
- Kenna, M. (2001) *Η Κοινωνική οργάνωση της εξορίας. Πολιτικοί κρατούμενοι στο Μεσοπόλεμο* Αθήνα Αλεξάνδρεια.
- Πανουργιά, Ν. (2013) *Επικίνδυνοι πολίτες. Ελληνική αριστερά και κρατική τρομοκρατία*. Αθήνα: Καστανιώτης. <https://enthemata.wordpress.com/2014/01/19/neni/>
- Οικονομίδου, Θ. (2004), *Καλωσήλθατε στη Ραμάλα*, Αθήνα, Κριτική.
- Μωυσής Μιχαήλ Μπουρλάς, «Ελληνας, Εβραίος και αριστερός», εκδόσεις «Νησίδες», Σκόπελος, 2000.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκουμαντέρ/video

Το πορτοκάλι της Τζάφα, Η λεμονιά
Μνήμες εξορίας Happy days <https://www.youtube.com/watch?v=8I9S1dBITXs>

8. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

- Godelier, M. Dawod, H.«Οι ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες απέναντι στον ουαχαμπισμό και στα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001» στο Χ. Δερμετζόπουλος, Μ.

Σπυριδάκης (επιμ.) *Ανθρωπολογία, Κουλτούρα και Πολιτική*. Αθήνα (2004): Μεταίχμιο, σ. 139-157.

-Φ. Τσιμπιρίδου (2013) «Αδελφοί Μουσουλμάνοι και Χρυσή Αυγή. Συγκριτικά σχόλια και την τρομοκρατία των άκρων και τον αμοραλισμό της οικογενειοκρατίας του μεσαιού χώρου. Από την δυτικοκεντρική οπτική στην παγκοσμιοτοπική κατανόηση» στο *ΧΡΟΝΟΣ* 5

<http://www.chronosmag.eu/index.php/fspe.html>

-Κουριώτης, Π. «Ισλάμ, από τη θεολογία στην

ιδεολογία» <http://www.turkishgreeknews.org/paroyyasi-tov-islam-ap-ton-idryti-ton-adelfon-moysoylmanon/10625.html>

-Schielke, S. (2010) “Second Thoughts about the Anthropology of Islam. Or, How to Make Sense of grand schemes in Everyday Life”. *Working Papers* 2. Berlin: Zentrum Moderner Orient.

-Tsbiridou, F. “Lifestyle and Consumerism: Neoliberal Biopolitics and Islamist Experiences in the Muslim World” *Semiotics and Hermeneutics of the Everyday* Editor(s): Lia Yoka, Gregory Paschalidis. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing (2015): 60-81.

-Κουριώτης, Π. “Η κληρονομιά των Sykes – Picot 100 χρόνια μετά: από την δόμηση της Μέσης Ανατολής στην αποδόμησή της;”, ΚΕΜΜΙΣ (Κέντρο Μεσογειακών, Μεσανατολικών και Ισλαμικών Σπουδών), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τρίτη 8 Σεπτεμβρίου 2015

http://cemmis.edu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=583%3A-sykes-picot-100-&catid=37%3Aepikairi-analusi&Itemid=66&lang=el

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Οι Σαμπάχ του Γιαρμουκ

9. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Τσιμπιρίδου, Φ. (2005) «Πολιτικές της ετερότητας στο τέλος του 20^{ου} αι. Η πορεία προς την ‘πολυπολιτισμικότητα’ της ελληνικής Θράκης», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 118: 59-93.

-Tsbiridou, F. (2007). 'Silence' as an idiom of marginality among the Greek Pomaks. In S. & Voss, *The Pomaks in Greece and Bulgaria. A model case for borderland minorities in the Balkans* (pp 49-73). München: Verlag Otto Sangher.

-Τσιμπιρίδου, Φ. (επιμ.) *Μειονοτικές και μεταναστευτικές εμπειρίες. Βιώνοντας την «κουλτούρα του κράτους»*, Αθήνα: Κριτική (σε συνεργασία με ΚΕΜΟ), 2009.

- Tsbiridou, F (2011) “Multiplying minoritization processes for new migrants. From legal positivism to creative hermeneutics”, *Annuaire International des Droits de l’Homme*, vol. (2011): 293-313.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Ντοκυμαντέρ για τους πρόσφυγες του 1922

10. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Μάρκου, Α. (επιμ.) (2010), *Ανασυνθέσεις και νέες δυναμικές στις βαλκανικές κοινωνίες μετά το 1990*. Αθήνα: Ηρόδοτος.

-Τσιμπιρίδου, Φ. (2013) «Γίνεσθαι μειονότητα»: βιοπολιτικές, εμπειρίες επισφάλειας και μεταιχμιακή τροπικότητα», στο *Λόγοι, πολιτικές, ζωή τον καιρό της κρίσης*. Κοινωνικό Εργαστήριο Θεσσαλονίκης [συλλογικό]. ΕΝΕΚΕΝ: Θεσσαλονίκη (2013): 85-105.

-Sampson, S. “Weak States, Uncivil societies and Thousands of NGO: Western democracy as benevolent colonialism in the Balkans”

http://www.anthrobase.com/Txt/S/Sampson_S_01.htm

-Antoun, R.T. (2000), “Civil Society, Tribal Process and Change in Jordan: An Anthropological View” *Journal of Middle East Studies* 32 (2000): 441-463.

-Buchowski, M. (1996), “The sifting meaning of civil and civic society in Poland”, in C. Hann, E. Dunn (eds) *Civil Society. Challenging Western Models*. London: Routledge.

-Κουριώτης, Π. “Το Χαλιφάτο ως Πολιτικό Αποτέλεσμα...ενενήντα χρόνια μετά την κατάργησή του (1924-2014), ΚΕΜΜΙΣ (Κέντρο Μεσογειακών, Μεσανατολικών και Ισλαμικών Σπουδών), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Δευτέρα 8 Σεπτεμβρίου 2014 http://www.cemmis.edu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=538%3A-1924-2014&catid=76%3Agnomes&Itemid=95&lang=el

-Κουριώτης, Π. “In the name of 25 January Revolution: Sisi’s neoliberal “War on Terror” and the ideological transformations of the Muslim Brotherhood”, ΚΕΜΜΙΣ (Κέντρο Μεσογειακών, Μεσανατολικών και Ισλαμικών Σπουδών), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τρίτη 30 Σεπτεμβρίου 2014 http://www.cemmis.edu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=539%3Ain-the-name-of-25-january-revolution-sisis-neoliberal-war-on-terror-and-the-muslim-brotherhoods-ideological-transformations&catid=76%3Agnomes&Itemid=95&lang=el

-Λαλοπούλου, Σ. Μπαρτσίδης, Μ. (2013) «Κρίση του υποκειμένου της υπο-χρέωσης και ανταμοιβής», στο *Λόγοι, πολιτικές, ζωή τον καιρό της κρίσης*. Κοινωνικό Εργαστήριο Θεσσαλονίκης [συλλογικό]. ΕΝΕΚΕΝ: Θεσσαλονίκη
Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video
Return to Europe (Romania)

11. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Μπαρτσίδης, Μ. και Φ. Τσιμπιρίδου, «Για την επιστροφή της πολιτικής ηθικής: Παγκοσμιοποιητικά κινήματα «αξιοπρέπειας»», *ΘΕΣΣΕΙΣ*, τεύχος 126, 2014, σσ. 43-74.

-Μπαρτσίδης, Μ. (επιμ.) (2014). *Διατομικότητα. Κείμενα για μια οντολογία της σχέσης*. Αθήνα: Νήσος.

-Harvey, D.(2007) [1990] *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας. Διερεύνηση των απαρχών της πολιτισμικής μεταβολής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

-Winegar, J. (2012). "The Privilege of Revolution: Gender, class, space, and affect in Egypt." *American Ethnologist* 39(1): 67-70.

-Bartsidis, M. Tsiibiridou, F. (2014) Review essay: Shattered experiences and revolution; A. Agathangelou and N. Soguk, (eds), *Arab Revolutions and World Transformations HISTOREIN* Vol 14, No 2

file:///C:/Documents%20and%20Settings/OMEGA/My%20Documents/Downloads/2338-4654-1-PB.pdf

-Απαντουράι, Α. (2014), *Νεωτερικότητα χωρίς σύνορα Πολιτισμικές διαστάσεις της παγκοσμιοποίησης*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα .

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Επιστροφή στην πλατεία

12. Κείμενα εργασίας-βιβλιογραφία

-Τσιμπιρίδου, Φ. «Προς μια δημιουργική κριτική του «ανθρώπινου»: εμπειρίες επισφάλειας, συμμόρφωσης και υπονόμησης από μια τραβεστί κούρδισα φεμινίστρια καλλιτέχνη της Πόλης», στο αφιέρωμα Α. Αθανασίου και Γ. Τσιμουρής (επιμ.) *Εκτοπίσεις και εντοπίσεις: Μετανάστευση, φύλο και επισφαλείς υποκειμενικότητες σε συνθήκες επιθετικού νεοφιλελευθερισμού Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 140-141 Β΄- Γ΄, 2013, 133-151.

-Talrabe Mohanty, C., “Φεμινιστικές συναντήσεις. Εν-τοπίζοντας την πολιτική της εμπειρίας» στο Α. Αθανασίου (επιμ.) *Φεμινιστική θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*. Αθήνα (2006): νήσος 2006, σ. 473-492.

-Κεχριώτης, Β. (2013) *Η επανάσταση της σάτιρας έχει μέλλον: 20 μέρες που συγκλόνισαν την Τουρκία» Χρόνος* 3 <http://www.chronosmag.eu/index.php/index.php/s-pss-s-ll.html>

-Colak E. (2014) “Art in Streets: The Significant Role of Using the Art, Literature and Humor in the Gezi Resistance”, *International Journal of Art and Sciences* 7 (4): 463-476.

Οπτικό υλικό: Ταινία/Ντοκυμαντέρ/video

Capulcu, Me and Nuri Bala